

»Det är tvunget att slöjda. När allt ska se enkelt och billigt ut – till vilket pris som helst – så måste det svänga i verkstan av arbete, sång och rock'n roll. Med händerna fulla är jag rik.»

(Ur häftet "suroles bok")

Jögge Sundqvist är i det närmaste ett med både yxa och ämne.

Hälsingekogarna har under sommaren haft besök av en man med ett passionerat förhållande till trä, en superstjärna inom sitt gebit. När han slöjdar hämtar han inspiration från rockmusik-, poesi- och konstvärlden – och från livet i sig. Med kniv och yxa i handen är han fri och lycklig. Umebon Jögge Sundqvist kallar sig för surolle – med små bokstäver – när han slöjdar, men det är allt annat än en grinig snubbe jag möter på Nybovallen i Galven.

1. Slöjdkursen på Nybovallen var fullsatt. 2. David Bauman, Stockholm, hade ingen slöjdfarenhet från tidigare utan såg kursen som en kul hobbygrej. 3. Jögge "surolle" Sundqvist – en glad prick. 4. Inga-Lena Åkesson från Bollnäs brukar slöjda med ett gäng i Vallsta. När hon hörde talas om Jögges kurs anmälde hon sig direkt.

I JÖGGES HÄNDER FÅR TRÄET FORM

TEXT&FOTO KRISTIAN WESTIN

Det är en smått surrealistisk upplevelse att kryssa sig fram i skogen längs grusvägar som blir allt smalare och knöligare för varje kilometer – för att där vägen slutar mötas av ett smärre parkeringskaos. Mellan träd och stenar står så många bilar inklämda att det knappt går att finna plats för min.

Förklaringen stavas surolle, slöjdaren Jögge Sundqvists alter ego. Här på natursköna Nybovallen i Galven har slöjd- och hantverksintresserade samlats för att lära av ett av landets allra största namn i genren. Ja, till och med det allra största, enligt kursdagarnas initiativtagare och fäbodvallens ägare, Ingemar Dahrén: – Jag fick hit den bästa, konstaterar han nöjt.

Mitt på gårdstunet står surolle själv, i rutig keps och grovt förkläde i skinn. Självklart har han en yxa i handen. Hans och kursdeltagarnas aktiviteter har gjort att den frodiga gräsmattan som omger fäbodvallens olika byggnader till stora delar är täckt av ett tunt lager täljspån.

Alla fingrar kvar

Jögge Sundqvist tar sig mer än gärna tid att berätta lite om sin kära räslöjd. Han är slöjdare i tionde generationen. Kanske sträcker sig släktens slöjdarkunskaper ännu längre bak i leden, men tio generationer bakåt är så långt som Jögge hittills lyckats komma i sina efterforskningar. Själv är han upplärd av sin far, Wille, erkänd storslöjdare.

– Jag har haft kniv sedan fyra års ålder. Än-

då har jag alla fingrar kvar, säger Jögge Sundqvist och spricker upp i ett brett leende.

För en van och skolad slöjdare är kniven och yxan inga speciellt farliga redskap. Det mesta handlar om att jobba med säkra täljgrepp. Jögge utgår från ett tiotal olika grepp, som alla går att variera på olika sätt.

Slöjdar unplugged

Västerbottningen Jögge är något av en nydanare inom räslöjden i och med sina undervisande kurser. Han har hållit slöjdkurser på många håll i Skandinavien och även ute i Europa samt i USA. Tidigare har den här typen av bruksslöjd i stort sett enbart gått i arv, från generation till generation. Någon annan form av undervisning har egentligen inte förekommit.

– Kunskapen har inte varit verbaliserad tidigare. Jag tycker att det här är ett nytt sätt att lära ut slöjd, säger Jögge och blickar ut över gårdstunet där kursdeltagarna jobbar på med sina ämnen.

Förutom kursverksamhet och föredrags-hållande har Jögge också skrivit boken *Slöjda i trä* samt spelat in undervisningsfilmer om slöjd på dvd.

I Sverige har slöjden en långvarig och stark tradition, förvaldat av bönder som slöjdat för bruksbehov. Det är den här typen av ursprunglig slöjd och gammal kunskap som Jögge för vidare. Han slöjdar helst unplugged, för att använda hans egna ord. Inga

elektriska maskiner alltså – det är huvud, kropp och hand som ska skapa, med hjälp av kniv, yxa och traditionella slöjdhjälpmedel som täljhäst och huggkubbe.

– Man behöver inte alls mycket för att börja slöjda. Och man kan göra det överallt. Man kan sitta i en lägenhet i Stockholms innerstad om man vill, säger Jögge och ler.

»I brottningsmatchen i verkstan ger vresiga träbitar mig en omgång. De vill vara med och bestämma. Men oftast är det en kärlek. Då vi tar tillvara på varandra. Tillsammans med verktygen, ändamålen och dagsformen. Vädet växlar, vet du.»

(Ur häftet "suroles bok")

Att han skulle följa i sin fars fotspår som slöjdare var inte alls självklart i yngre år, berättar han.

– Nä, jag höll på en hel del med rock och så...

Men kanske låg slöjden alltför djupt i de sundqvistska genererna för att Jögge skulle kunna bryta släkttraditionen bara sådär. 1994 kombinerade han slöjden och rockmusiken, via "slöjdrock'n rollturnén" Rockhuvud, en show med musik och slöjdare i symbios. Rockhuvud hade premiär på Hultsfred och rullade sedan på med 40 spelningar ytterligare runt om i landet.

– Det var inte helt rumsrent i alla konservativa slöjdsretsars kan jag säga, flinar Jögge åt det minnet.

Musiken finns fortfarande i allra högsta grad med i hans liv, inte minst som inspiration under slöjddandet.

För Jögge handlar slöjden om en sann passion, för träet och för hantverket. Att ha ett förhållande till naturen, att söka och finna sina egna ämnen på plats i skogen, ger honom tillfredsställelse. Doften av kåda och träets inneboende klanger likaså. Att slöjden inte måste böja sig för några givna regler när det gäller färg och form är ytterligare ett faktum som han älskar. Det är med ett lika brett som soligt leende som Jögge Sundqvist konstaterar:

– Det är så härligt, man är helt fri. Kan göra vad fan man vill.